



OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Suomen malli tilausohjelmopalveluiden investointivelvoitteeksi

Petri Kemppinen

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2024:15

Suomen malli tilausohjelmalveluiden investointivelvoitteeksi

Petri Kemppinen

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2024

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-263-759-8
ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2024

Suomen malli tilausohjelmalveluiden investointivelvoitteeksi

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2024:15
Julkaisija Opetus- ja kulttuuriministeriö

Teema Kulttuuri

Tekijä/t Petri Kempainen
Kieli suomi

Sivumäärä 45

Tiivistelmä

Selvityksen tavoitteena oli arvioida tilausohjelmalveluille kohdistettavan investointi- tai maksuvelvoitteen käyttöönoton ja eri toteuttamisvaihtoehtojen (suora investointivelvoite, rahastomalli sekä investointivelvoitteen ja rahaston hybridimalli) taloudellisia vaikutuksia kotimaiselle audiovisuaaliselle markkinalle ja alan kasvumahdollisuuksille.

Selvityksen lähtökohtana on ollut, että AVMS-direktiivin mahdollistama velvoite pyrittäisiin toteuttamaan Suomessa tavalla, joka haittaa mahdollisimman vähän jo nyt mittavia investointeja tekevien kotimaisten kaupallisten toimijoiden asemaa, mutta kannustaa kansainvälisiä toimijoita osallistumaan tuotantojen rahoittamiseen Suomessa.

Maista, joiden av-sektori muistuttaa Suomen av-sektoria, on perehdytty erityisesti Hollannissa ja Tanskassa toteutettuihin malleihin sekä Norjassa suunniteltuun malliin.

Selvityksen mukaan ns. porrastettu hybridimalli voisi toimia Suomessa tavalla, joka toteuttaa direktiivin tavoitteita kotimaisen ja eurooppalaisen sisällön vahvistamisen osalta ja on oikeasuhtainen ja syrjimätön, vahingoittamatta kotimaisten kaupallisten toimijoiden liiketoimintaa.

Direktiivin mukaan velvoitteessa edellytettävä oikeasuhtaisuus ja syrjimättömyys on otettavissa huomioon porrastamalla maksuja niin, että riittävän suuri toteutuvien suorien investointien määrä poistaa maksuvelvoitteen kokonaan. Toteutettavaksi esitettävän mallin arvioidaan generoivan vuositasolla noin 9 miljoonaa euroa maksuja. Mallin aiheuttama kasvu toimialalle olisi arviolta 20–25 miljoonaa euroa vuodessa.

Asiasanat audiovisuaalinen ala, elokuva-ala, media-ala, kilpailukyky, AVMS-direktiivi

ISBN PDF 978-952-263-759-8

ISSN PDF 1799-0351

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-759-8>

Finlands modell för investeringskyldighet i fråga om beställ-tv-tjänster

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2024:15
Utgivare Undervisnings- och kulturministeriet

Tema Kultur

Författare Petri Kemppinen
Språk finska

Sidantal 45

Referat

Utredningens syfte var att bedöma de ekonomiska konsekvenserna för den inhemska audiovisuella marknaden och branschens tillväxtmöjligheter om det införs investerings- eller betalningsskyldighet för beställ-tv-tjänster (video-on-demand) samt att utvärdera olika alternativ för införandet (direkt investeringskyldighet, en fondmodell eller en hybridmodell).

Utgångspunkten var att Finland vill införa skyldigheten som AVMS-direktivet möjliggör på ett sätt som så lite som möjligt skadar ställningen för inhemska kommersiella aktörer som redan nu gör omfattande investeringar, men som samtidigt sporrar internationella aktörer att delta i finansieringen av inhemska produktioner.

Av de länder som har en audiovisuell bransch som påminner om Finlands fördjupar sig studien särskilt i Nederländernas och Danmarks modeller samt den som planeras i Norge.

Enligt utredningen kunde den graderade hybridmodell fungera i Finland så att direktivets mål angående inhemskt och europeiskt innehåll genomförs samtidigt som modellen är proportionerlig och icke-diskriminerande och inte skadar de inhemska kommersiella aktörernas verksamhet.

Proportionaliteten och icke-diskrimineringen beaktas genom att betalningarna graderas så att ett tillräckligt stort belopp direkta investeringar väger upp och avlägsnar betalningsskyldigheten helt och hållet. Modellen som föreslås uppskattas generera ca 9 miljoner euro i betalningar på årsnivå. Den tillväxt som modellen sporrar inom branschen beräknas uppgå till 20–25 miljoner euro per år.

Nyckelord AVMS-direktivet, audiovisuella branschen, filmbranschen, mediebranschen, konkurrenskraft

ISBN PDF 978-952-263-759-8

ISSN PDF 1799-0351

URN-adress <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-759-8>

Finnish model for an investment obligation for on-demand programme services

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2024:15	Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Author(s)	Petri Kemppinen	
Language	Finnish	Pages 45

Abstract

The aim of the study was to assess the economic impacts of introducing an investment or payment obligation for on-demand programme services and different implementation options (a direct investment obligation, a fund model, and a hybrid model of investment obligation and fund) on the domestic audiovisual market and the sector's growth potential.

The starting point of the study was that an effort would be made to impose in Finland the obligation enabled by the AVMS Directive in a manner that would cause as little harm as possible to the position of domestic commercial operators that already make major investments but which would encourage international operators to participate in the financing of productions in Finland.

Of the countries whose audiovisual sector resembles Finland's audiovisual sector, the study examined particularly the models implemented in the Netherlands and Denmark and those being planned in Norway.

According to the report, the model known as the staggered hybrid model could work in Finland in a way that meets the objectives of the Directive with regard to strengthening domestic and European content and is proportionate and non-discriminatory, without harming the business activities of domestic commercial operators.

The proportionality and non-discrimination that the obligation requires can be taken into account by staggering the payments so that, where a sufficiently large sum of direct investments is realised, the payment obligation is completely nullified. The model proposed for implementation is estimated to generate annual fees of around EUR 9 million. The growth that the model would bring is estimated to be around EUR 20 to 25 million a year.

Keywords	AVMS Directive, audiovisual industry, film industry, media sector, competitiveness		
ISBN PDF	978-952-263-759-8	ISSN PDF	1799-0351
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-759-8		

Sisältö

Markkinatilanne, selvityksen tausta ja tavoite	7
Globaalin ja kotimaisen av-markkinan kehitys	7
Selvityksen taustaa	9
Selvityksen tavoitteet	11
Selvityksen toteutus	11
Kotimaisen nykytilan kuvaus, investointien volyymi ja investointivelvoitteen tavoitteet	12
Tilausohjelmalvelut Suomessa	12
Markkina, investointien volyymi ja nykyiset tukimekanismit	14
Tavoitteet investointivelvoitteen asettamiselle	16
Eurooppalainen tilanne	18
Uusimmat maksuvelvoitevaihtoehdot Euroopassa	18
Suora investointivelvoite	20
Rahastomalli	22
Hybridimalli	22
Investointivelvoitteen taloudelliset vaikutukset kotimaisten toimijoiden liiketoimintaan ja investointivolyymiin	26
Taustaa	26
Suora investointivelvoite	27
Rahastomalli	28
Hybridimalli	29
Ehdotus Suomen malliksi	31
Taustaa	31
Suomalainen malli	32
Rahaston koko ja hallinnointi	34
Mahdollisuudet ja epävarmuustekijät	35
Yhteenveto	39
Lähteet	42
Haastattelut	44

Markkinatilanne, selvityksen tausta ja tavoite

Globaalin ja kotimaisen av-markkinan kehitys

Audiovisuaalisen alan suuri murros on jatkunut nyt noin kymmenen vuotta. Sisältöjen jakelu on digitalisoitunut ja moninaistunut, globaalit tilausohjelmapalvelut ovat tulleet aggressiivisesti markkinoille samaan aikaan kun pandemia pakotti ihmiset jäämään koteihinsa. Maailmanlaajuisesti tilausohjelmapalveluiden tilaajamäärä kasvoi vuodesta 2016 vuoteen 2023 lähes 500 prosenttia, 300 miljoonasta noin 1,7 miljardiin tilaajaan. EU:ssa tilattavien suoratoistopalveluiden tilaajamäärä kasvoi alle miljoonasta noin 140 miljoonaan vuosien 2010–2020 aikana. Suomessa tilausohjelmapalveluiden tilaajia oli Finnpanelin mukaan n. 2,55 miljoonaa syksyllä 2023.

Viimeisen vuoden ilmiö on ollut muutosvauhdin laantuminen. Toimialan analyseissä puhutaan saturaatiosta ja esimerkiksi Ampere ennustaa, että tilausohjelmapalveluiden tilaajamäärien kokonaiskasvu alkaneella viiden vuoden ajanjaksolla jää 14 prosenttiin.¹

Sisältöjen osalta globaalien suoratoistotoimijoiden viime vuosien investointikiikko on jossain määrin johtanut monipuolistumiseen ja pienempienkin kielialueiden tuotantojen kansainvälisen näkyvyyden kasvuun. Investointien painopiste on nyt siirtynyt pois originaalituotantojen tilaamisesta; ainoastaan oikeuksien hankintojen ennustetaan kasvavan vuosittain 3–4 prosenttia. Seurauksena on yhteisrahoittamisen lisääntyminen ja esitysikkunoiden optimointi. Suomalaisen sisällön kansainvälisten mahdollisuuksien lisäkasvulle tämä ei ole haitaksi.

Samaan aikaan lineaaristen liiketoimintamallien merkitys vähenee ja mukautuu voimakkaasti. Broadcast-katselu koko Euroopan väestön tasolla oli vuoden 2023 lopulla hieman edellä suoratoistosisältöjen katselua. Suomessa alle 45-vuotiaiden osalta suoratoisto vie jo 62 % katselujasta.² Ajankäyttömuutoksella on merkittävä vaikutus mainosmarkkinaan, ja erityisesti tilausohjelmapalveluiden arvioidaan lisäävän mainoksia sisältävien vaihtoehtojen tarjontaa. Amperen mukaan mainostuotot tuovat vähintään 20 % liikevaihtolisän tilausohjelmapalveluille.

1 Market changes, market challenges: Global entertainment and the market for drama in 2024 and beyond. Guy Bisson, Ampere Analysis, helmikuu 2024.

2 Ks esim Finnpanelin vuosikatsaus (Brun 2024) https://www.finnpanel.fi/lataukset/tv_vuosi_2024.pdf

Elokuvateattereissa käyminen on tasaantunut, samaan aikaan kun suoratoistotilausten määrä on kasvussa. Vielä vuonna 2018 suoratoistopalveluiden maailmanlaajuinen liikevaihto ja elokuvateattereiden lipputulot olivat suurin piirtein yhtä suuret, yli 40 miljoonaa dollaria. Pandemian aikana kadotetun yleisön paluu elokuvateattereihin on ollut hidasta. Niinpä viime vuonna tuottoero suoratoiston hyväksi oli jo noin kolminkertainen verrattuna elokuvateattereiden lipputuloihin. Teattereiden osalta vuoden 2023 lipputulossa ollaan vielä 15 % jäljessä pandemiaa edeltänyttä aikaa ja katsojamäärissä vielä enemmän. Vuodelle 2024 ennustetaan jopa seitsemän prosentin pudotusta viime vuoteen nähden.³

Euroopassa kotimaisten elokuvien markkinaosuudet ovat kuitenkin pysyneet korkeina ja jopa kasvaneet, kun Hollywood-tuotantojen julkaisut ovat lakkojen seurauksena siirtyneet myöhempään ajankohtaan. Kulttuuriperusteisten tukien voidaan näiltä osin katsoa toimineen. Kotimainen sisältö on kaiken kaikkiaan ollut kilpailutekijä monissa kielialueiltaan pienissä läntisen Euroopan maissa, mukaan lukien Suomessa. Elokuviin käynti on Suomessa suosituin kulttuuritapahtumamuoto, ja kotimainen elokuva pitää osaltaan yllä Suomen laajaa elokuvateatteriverkostoa.

Kotimaiset kaupalliset tv-toimijat vastasivat kansainvälisten toimijoiden kilpailuun useiden vuosien ajan lisäämällä erityisesti kotimaisten sisältöjen tilaamista. Monet niiden tilaamat suomalaiset sarjat ovat myös menestyneet kansainvälisillä myyntimarkkinoilla. Av-alan liiketoiminta on vuosina 2016–2021 kaksinkertaistunut.⁴ Business Finlandin tuotantokannustin on lisännyt kansainvälisten tuotantojen määrää.

Tilausohjelmajpalveluiden tilaajamäärien kasvu on Suomessa maltillista. Mainosmarkkina ei ole kasvanut, ja kaupalliset televisiotoimijat ovat entistä ahtaamassa puristuksessa. Teosten jakelussa on merkkejä uudelleen optimoinnista, esimerkkinä Elisa Viihteen draamasarjojen siirtyminen Viaplayn yhteisalustalta Ruutu+ -palveluun. Tänä vuonna esimerkiksi sarjatilausten arvellaankin vähentyvän jopa kolmanneksella huippuvuoden 2022 yli 30 sarjasta.⁵

3 Ks esim Screendaily 4.1.2024 <https://www.screendaily.com/news/global-box-office-rise-305-in-2023-still-down-on-pre-pandemic-levels/5189126.article>

4 Ks esim Kasvusopimus 2022. <https://www.kasvusopimus.fi/av-alan-kasvusopimus>

5 Ks esim HS 11.2.2024. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010141320.html>

Audiovisuaalisen alan muutos ei ole pysähtynyt. Se osaltaan tekee keskustelun kaikista julkisista rahoitusmekanismeista eläväiseksi. Ollaan jonkinlaisessa tienhaarassa, mitä esimerkiksi Tomas Eskilsson kuvaa elokuvien osalta kattavasti.⁶ Vaikka tämän selvityksen tarkoitus on keskittyä AVMS-direktiivin 13 artiklan 2 kohdan mahdolliseen implementointiin, myös rahoituksen kokonaisuus on ollut paljon esillä selvitystä varten käydyissä taustakeskusteluissa. Kirjaan myös tähän liittyvää ajattelua tuonnempana.

Selvityksen taustaa

Eurooppalaisen audiovisuaalisen alan säätelyä määrittää keskeisesti kaksi asiakirjaa: audiovisuaalisia mediapalveluita koskeva AVMS-direktiivi (2018/1808) ja Euroopan unionin komission elokuvatiedonanto vuodelta 2013. Kumpikin jättää jäsenvaltioille pelivaraa kansallisten toimien suhteen.

Tässä selvityksessä tehtävänä on ollut arvioida AVMS-direktiivin 13 artiklan 2 kohdan käyttöönottoa Suomessa. Artikla mahdollistaa sen, että jäsenvaltio voi velvoittaa mediapalvelun tarjoajat osallistumaan eurooppalaisten teosten tuotannon rahoittamiseen. Tämä velvoite voi kotimaisten toimijoiden lisäksi koskea myös sellaisia mediapalveluiden tarjoajia, jotka ovat sijoittautuneet muihin jäsenvaltioihin, mutta joiden kohdeyleisöt sijaitsevat kyseisen jäsenvaltion alueella.

Asiaa selvitettiin Suomessa opetus- ja kulttuuriministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön työryhmässä, jonka työ päättyi joulukuussa 2022.⁷ Medialogi Oy laati työryhmän tueksi vaikuttavuusselvityksen⁸ ja asia oli voimakkaasti esillä myös työ- ja elinkeinoministeriön vetämässä, audiovisuaalisen alan ja eri ministeriöiden kasvusopimustyössä talvella ja keväällä 2023.⁹

-
- 6 Tomas Eskilsson: All that is solid melts into air. Public Film Funding at a Crossroads. Film I Väst 2023.
 - 7 Tilausohjelmalveluiden investointivelvoitteet Suomessa – mahdolliset toteuttamismallit ja niiden vaikutukset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:6
 - 8 Selvitys tilausohjelmalveluille asetettavan maksuvelvoitteen toteuttamisvaihtoehtojen mahdollisista vaikutuksista Suomessa. Heidi Keinonen, Eerika Vermilä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:5.
 - 9 Av-alan kasvusopimus. Petra Tarjanne. Työ- ja elinkeinoministeriö 2023

Edellä mainittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön työryhmä selvitti raportissaan perusteellisesti eri vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia ja totesi, että AVMS-direktiivin mukainen investointivelvoite voisi olla yksi työkalu suomalaisen av-alan kehityksen ja kasvun haasteiden ratkaisemiseksi. Työryhmä totesi, että velvoitteiden mahdollinen käytännön toteutus vaatii myös joiltain osin lisäselvityksiä, ja päättyi olemaan esittämättä minkään vaihtoehdon toteuttamista. Työryhmä kirjasi myös havainnon, että ”on tärkeää määritellä av-alan tulevaisuutta koskevat tavoitteet ja valita sopivin etenemistapa näiden tavoitteiden saavuttamiseksi”.

Joulun 2022 alla työnsä aloittanut työ- ja elinkeinoministeriön vetämä kasvusopimustyöryhmä päätti työskentelynsä toukokuussa 2023 ja kirjasi tuloksenaan lukuisia keskeisiä av-alaa koskevia tavoitteita, joita tulisi edistää alan ja ministeriöiden yhteistyössä. Yhtenä niistä oli tutkia AVMS-direktiivin mahdollistaman velvoitteen toteuttamista Suomessa siten, että sillä ei ole negatiivisia vaikutuksia kotimaisten arvoverkon yritysten liiketoimintaan.

Kesäkuussa 2023 julkistetussa pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan kulttuurialasta, että alan kasvu tukee koko yhteiskuntaa vahvistaen sen hyvinvointia, luovuutta ja kestävyyttä. Edelleen todetaan, että luovilla aloilla sekä tapahtuma-alalla on merkittävä työllisyys- ja kasvupotentiaali ja että ala on yrittäjyyteen nojaava.

Mediapolitiikan osalta hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus edistää reilua kilpailua mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa huomioiden kansainvälisten alustajättien aseman. Hallitusohjelma lupaa kehittää kasvua vauhdittavia malleja av-alalle. Erikseen on kirjattu, että arvioidaan tilausohjelmalveluille asetettavan maksuvelvoitteen käyttöönoton vaikutuksia audiovisuaalisille markkinoille ja alan kasvumahdollisuuksille.¹⁰

10 Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

Selvityksen tavoitteet

Tämä selvitys asettuu edellä kuvattuun kontekstiin, jossa asiaa ja sen tarpeellisuutta on jo varsin perusteellisesti työryhmissä selvitetty ja josta on kirjattu hallitusohjelmaan. Tämän vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö asetti toimeksiannon konkreettiseksi tavoitteeksi aiemmin avoimiksi jääneiden yksityiskohtien selvittämisen ja aiemman tiedon hyödyntämisen vaihtoehtoisten mallien vaikutuksien arvioinnissa.

*Tavoitteena oli arvioida investointi- tai maksuvelvoitteen käyttöönoton **taloudellisia vaikutuksia kotimaiselle audiovisuaaliselle markkinalle ja alan kasvumahdollisuuksille.***

*Lisäksi tuli arvioida, mitä ja minkä suuruisia **taloudellisia vaikutuksia** eri toteuttamisvaihtoehdoilla (suora investointivelvoite, maksuvelvoite tai hybridi) on **kotimaisille tilausohjelmalveluiden tarjoajille ja niiden liiketoiminnalle**, ja selvittää em. toimijoiden kotimaiseen ja eurooppalaiseen sisältöön tekemien investointien volyymin nyt ja tulevaisuudessa eri toteuttamisvaihtoehtojen osalta.*

Lisäksi tehtävänä oli kuvata mahdollisia velvoitteen toimeenpanomalleja muiden maiden mallit huomioon ottaen sekä niiden käytännön toteuttamiseen ja vaikutuksiin liittyviä epävarmuustekijöitä.

Selvityksen toteutus

Selvitys toteutettiin tammi-helmikuussa 2024. Selvityksen peruslähteitä ovat taustakappaleessa mainitut, vuosina 2022–2023 valmistuneet raportit taustaselvityksineen. Niiden tietoja on soveltuvin osin ajantasaistettu. Selvitystä varten on haastateltu kotimaisia tilausohjelmalvelujen tarjoajia, tuottajajärjestön ja tuotantoyhtiöiden edustajia sekä Suomen elokuvasäätiön (SES), Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskuksen (AVEK), Finnpanelin, Euroopan audiovisuaalisen observatorion, opetus- ja kulttuuriministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön edustajia.

Haastatteluissa on erityisesti keskusteltu kotimaisen av-alan tilanteesta ja siitä, mikälainen malli voisi olla toimiva suomalaisessa av-alan ympäristössä. Lisäksi on keskusteltu Hollannin, Tanskan ja Norjan velvoitteiden valmistelusta vastanneiden tahojen kanssa ja tutustuttu olemassa olevien velvoitteiden vaikuttavuuksiin.

Selvityksen valmistelua ovat ohjanneet opetus- ja kulttuuriministeriöstä kulttuuri-asianneuvos Laura Mäkelä ja johtaja Jorma Waldén sekä liikenne- ja viestintäministeriöstä erityisasiantuntija Eero Salojärvi.

Kotimaisen nykytilan kuvaus, investointien volyymi ja investointivelvoitteen tavoitteet

Tilausohjelmalvelut Suomessa

Finnpanelin selvityksen mukaan joka toiseen televisiotalouteen tilataan maksullista sisältöä. Kotimaisten suoratoistopalveluiden katseluaika on vuodessa kasvanut 15 %. Maksuton Yle Areena on edelleen suosituin suoratoistopalvelu Suomessa, toisena on YouTube, kolmantena MTV Katsomo ja sen jälkeen Netflix ja Ruutu+. ¹¹

Talouksiin tilataan keskimäärin hieman yli kahta maksullista palvelua. Tilaajia oli elo-syyskuussa yhteensä noin 2,55 miljoonaa. Verrattuna edelliseen, loppuvuonna 2022 tehtyyn selvitykseen on tilaajamäärä hieman vähentynyt 2,62 miljoonasta. Vuosien 2021–2023 välillä merkittävää vaihtelua on ollut lähinnä kansainvälisten toimijoiden tilaajamäärissä: Netflixin tilausmäärät ovat laskeneet, HBO:n ja Disney+:n nousseet.

Osa palveluista tarjoaa tilausohjelmalvelusta (SVOD) halvempaa vaihtoehtoa, johon sisältyy mainontaa (AVOD, HVOD), ja joillakin on kuukausitilausta halvempi vuositilausmalli. Merkille pantavaa on myös, että toimijat ovat lyhentäneet ilmaisten aloitustarjouksien kestoja huomattavan lyhyiksi. ¹²

Palveluiden tilaushinnat vaihtelevat huomattavasti. Helmikuussa 2024 tarkistetut, mainoksia sisältävien palveluiden hinnat alkavat 4,99 eurosta kuukaudessa, kalteimpien maksaessa 8,99 euroa kuukaudessa. Mainoksettomien palveluiden hinnat vaihtelevat 5,99 eurosta 12,99 euroon kuukaudessa. Muutama palvelu tarjoaa myös vuoden kestäviä paketteja, joiden hinnat ovat 54,99 ja 109,90 euron välillä.

11 Ks. esim. Finnpanelin vuosikatsaus (Brun 2024) ja tilausohjelmalveluja koskevat tilastot syksyltä 2023.

12 Englanninkieliset lyhenteet SVOD – subscription based video on demand, AVOD – advertising based video on demand ja nykyisin myös HVOD – hybrid video on demand sekä TVOD – transactional video on demand ovat vakiintuneet kielenkäyttöön. Nämä kaikki ovat tämän selvityksen mukaisia tilausohjelmalveluja.

Hintavaihtelun vuoksi tilausohjelmalveluiden liikevaihtoja on arvioitu toimija-kohtaisesti alhaisimman ja korkeimman hinnan mukaan. Niiden toimijoiden osalta, jotka tarjoavat myös urheilupalveluita, hintoina on huomioitu vain elokuvia, sarjoja ja viihdettä sisältävän palvelun hinta. Tällä laskentatavalla tilausohjelmalveluiden arvonlisäveroton liikevaihto olisi tilausmaksujen osalta 199–280 miljoonaa euroa. Summassa ei ole huomioitu mainos-, sponsorointi- ja tuotesijoittelutuottoja.

Taulukko 1. Maksullisten tilausohjelmalveluiden tilaajamäärät Suomessa elo-syyskuussa 2023 (Finnpanel)

Tilausohjelmalvelu	Tilaajamäärä	%-osuus tilauksista
Netflix	723 000	26
Cmore	385 000	14
HBO (Nordic / Max)	351 000	13
Disney+	343 000	12
Ruutu+	222 000	8
Elisa Viihde Viaplay	194 000	7
Amazon Prime	111 000	4
Discovery+	83 000	3
Apple TV+	55 000	2
Youtube Premium	55 000	2
Sky Showtime	28 000	1

Markkina, investointien volyymi ja nykyiset tukimekanismit

Koko audiovisuaalinen markkina oli Tilastokeskuksen mukaan Suomessa vuonna 2022 kooltaan 1,417 miljardia euroa. Vuotuinen kasvu oli lähes 6 prosenttia. Tilausohjelmopalvelut olivat merkittävin kasvun tuoja, niiden koko liikevaihto oli 330 miljoonaa euroa. Audiovisuaalinen ala työllistää yli 9 000 ihmistä.¹³

Kotimaisten ja ulkomaisten av-alan toimijoiden investoinneista suomalaisen ja eurooppalaiseen sisältöön ei ole liikesalaisuuksien vuoksi saatavissa tietoja julkisista lähteistä. Olen omassa aiemmassa selvityksessäni¹⁴ (s. 20) arvioinut kotimaisten toimijoiden investointien kotimaisiin sisältöihin olleen vuonna 2019 150–200 miljoonaa euroa. Lisäksi ne sijoittivat eurooppalaisiin sisältöihin 10–20 miljoonaa euroa.

Medialogi Oy:n selvityksessä¹⁵ (s. 23–26) on tilinpäätösaineiston pohjalta arvioitu elokuvia ja sarjoja tuottavien yhtiöiden kokonaisliikevaihdoksi noin 201 miljoonaa euroa. Lisäksi on tehty arviointi kotimaisten ja ulkomaisten tilausohjelmopalveluiden investointien volyymista alkaen vuodesta 2021 ja päättyen vuoden 2022 elokuuhun. Laskelmissa on mukana 179 tuotantoa 25 tuotantoyhtiöltä. Näiden aineistojen perusteella kotimaisten ja ulkomaisten tilausohjelmopalveluiden Suomesta tilaamien sarjojen ja elokuvien yhteenlasketuksi hankintabudjetiksi saatiin vuositasolla 160 miljoonaa euroa. Summaa voidaan edelleen pitää suuruusluokaltaan suurin piirtein oikeana.

Vaikka Tilastokeskuksen arvio tilausohjelmopalveluiden liikevaihdosta on hieman suurempi kuin Finnpanelin viime syksyn tilausmääriin perustuva luku, käytetään tässä selvityksessä jatkossa jälkimmäistä (Finnpanel), 280 miljoonaa euroa (arvonlisäveroton), joka oli arvioiden pohjana myös Medialogi Oy:n selvityksessä. Mikäli AVMS-direktiivin mahdollistama velvoite toteutettaisiin useimpien maiden tavoin tilausohjelmopalveluiden Suomessa tapahtuvaan liikevaihtoon perustuvana ratkaisuna, 3 % suuruinen velvoite tuottaisi 8,4 miljoonaa euroa, 5 % suuruinen 14 miljoonaa euroa ja 10 % suuruinen 28 miljoonaa euroa.

13 Tilastokeskuksen joukkoviestintätalasto. https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/html/suom0000.htm..

14 Selvitys kotimaisen audiovisuaalisen sisällöntuotannon rahoituspohjan vahvistamisen uusista mahdollisuuksista. Petri Kempainen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:22.

15 Selvitys tilausohjelmopalveluille asetettavan maksuveloitteen toteuttamisvaihtoehtojen mahdollisista vaikutuksista Suomessa. Heidi Keinonen, Eerika Vermilä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:5.

Tällä hetkellä Suomen av-alaa tuetaan kahdesta valtionavustusjärjestelmästä. Suomen elokuvasäätiön kaikki tukivarat vuodelle 2024 ovat noin 23 miljoonaa euroa, josta noin kolme neljäsosaa kanavoituu tuotantotukiin. Määrärahojen niukkuuden vuoksi Suomen elokuvasäätiö on pystynyt osoittamaan draamasarjojen kehittämiseen vuosittain vain noin miljoona euroa.¹⁶

Business Finlandin hallinnoima av-tuotantokannustimen määräraha vuodelle 2024 on 12 miljoonaa euroa. Tästä tuesta hieman yli 50 prosenttia on vuosittain kohdistunut ulkomaisiin tuotantoihin, jotka kuvaavat tai toteuttavat tuotannon jälkitöitä Suomessa. Kasvusopimus-raportin (s. 22) mukaan kannustimen avulla Suomeen tuli vuonna 2022 lähes 60 miljoonaa euroa ulkomaista rahoitusta, josta kolmasosa osatuantorahoituksena ja loput palveluiden ostoina.

Taulukko 2. Nykyiset valtiontuet kotimaisille elokuva- ja tv-tuotannoille vuonna 2024

Valtiontuen myöntäjä	euroa
Suomen elokuvasäätiö (tuotanto, kehittäminen ja käsikirjoitustuet)	17 m€
Business Finland kannustin (kotimaisten tuotantojen osuus)	6 m€

Arvio perustuu vuoden 2024 vahvistettuun budjettiin ja edellisen raportoidun vuoden (2022) toteumiin tuotantotukien (SES) ja kotimaisten tuotantojen osuuksista tuotantokannustimesta (BF).

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän raportissa avataan tarkemmin suomalaisten tuotantobudjettien kokoa muihin pohjoismaihin verrattuna. Nykyisten suomalaisiin tuotantoihin kohdistuvien valtiontukien ollessa noin 23 miljoonaa on selvää, että tilausohjelmalveluille asetettava maksuvelvoite ja sen tuoma jo 8 miljoonankin euron lisäys olisi merkittävä kotimaisen av-alan kannalta. Se lisäisi muiden toimijoiden mahdollisuutta rahoittaa useampia tuotantoja ja toisi Suomeen myös lisää kansainvälisiä investointeja, aivan kuten on käynyt Business Finlandin kannustimen seurauksena.

¹⁶ Suomen elokuvasäätiön toimintakertomus 2022.

Medialogi Oy:n selvityksen (s. 27) mukaan tämän suuruinen investointien kasvu voisi mahdollistaa esimerkiksi seuraavanlaisia tuotantoja:

- 1–3 noin 5 miljoonan euron draamasarjaa vuodessa – näistä jokainen työllistää vähintään 100 ihmistä noin 3–4 kuukaudeksi
- 1–5 elokuvatuotantoa, joista jokainen olisi budjetiltaan noin 3 miljoonaa euroa ja työllistäisi 100 henkilöä vähintään 2 kuukaudeksi
- Usean kotimaisen tuotannon rahoituksen kasvattamisen lähemmäksi kansainvälistä budjettitasoa, jos investointi kohdistettaisiin osarahoituksen omaisesti useaan tuotantoon

Jäljempänä tässä selvityksessä arvioidaan tarkemmin eri investointivelvoitemallien vaikutuksia ja rajoitteita.

Tavoitteet investointivelvoitteen asettamiselle

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmän raportissa (s. 27–29) on kuvattu tavoitteita, mitä velvoitteen asettamisella pyritään saavuttamaan. Keskeisiä ovat:

- **Suomen virallisten kielten ja suomalaisen kulttuurin (pienen kielialueen ja kulttuurin) saatavuuden turvaaminen av-kulttuurin tarjonnassa.** Kuluttajien katsoessa yhä enemmän suurten kansainvälisten alustojen ja tilausohjelmalveluiden sisältöjä on tärkeää, että kyseisillä alustoilla on tarjolla myös monipuolista kotimaista sisältöä.
- **Suomen av-alan kestävä kasvun ja globaalien kilpailukykyyn lisääminen kasvattamalla suomalaisten av-tuotantojen budjetteja ja parantamalla laatua.** Jotta kotimaista av-sisältöä saadaan ulkomaisten jakelijoiden (mukaan lukien suuret kansainväliset tilausohjelmalveluiden tarjoajat), tulee sisällön olla omaperäistä, laadukasta ja kilpailukykyistä. Tämän toteutumiseksi tulisi kotimaisten tuotantobudjettien olla nykyistä suurempia.
- **Kotimaisen av-alan osaamisen kehittäminen.** Kilpailun koventuessa ja vaatimustason noustessa alan kansainvälistymisen myötä on syntynyt tarve alan tekijöiden jatko- ja täydennyskoulutukselle.

- **Kotimaisen av-alan kansainvälistymisen edistäminen.** Suomen av-alan kehittymisen, kestävyys ja kilpailukyvyyn edellytyksenä on alan kansainvälistyminen. Tätä varten on kehitetty mm. Business Finlandin hallinnoima tuotantokannustin. On tärkeää, että mahdollinen investointivelvoite olisi tasapuolinen eikä estäisi alan kansainvälistymistä esimerkiksi vähentämällä suurten kansainvälisten toimijoiden halukkuutta investoida suomalaisiin tuotantoihin
- **Av-alan yritysten vahvistaminen siten, että ne pystyvät pitämään luomiensa ja tuottamiensa teosten oikeudet itsellään.** Kotimaisten toimijoiden pienuus muodostuu usein esteeksi tuotantojen immateriaalioikeuksien pitämiselle yrityksen omistuksessa. Uuden instrumentin avulla voidaan pyrkiä luomaan olosuhteet sille, että yritykset pystyvät paremmin hallinnoimaan ja hyödyntämään tuotantojensa immateriaalioikeuksia sekä vahvistamaan siten kotimaisten tuottajien neuvotteluasemaa suurten jakelijoiden kanssa.
- **Kotimaisen av-sisältötuotannon monimuotoisuuden ylläpitäminen.** Moniäänisyyden näkökulmasta on tärkeää, että Suomen tuotantoyhtiökenttä on riittävän laaja ja monipuolinen.

Yllä olevat, runsas vuosi sitten kirjatut tavoitteet ovat edelleen relevantteja. Sen jälkeen on kuitenkin voitu todeta, että kansainvälisten toimijoiden kiinnostus esimerkiksi tehdä ns. buy-outteja eli koko sarjan rahoituksen kattavia investointeja pienten kielialueen tuotantoihin on vähentynyt. Tässä katsannossa maksuvelvoitteen tuoma lisärahoitus voi vahvistaa useiden tuotantojen rahoituspohjaa ja siten edistää edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamista.

Eurooppalainen tilanne

Uusimmat maksuvelvoitevaihtoehdot Euroopassa

Vuoden 2024 alkuun mennessä 15 Euroopan maata on asettanut direktiivin mahdollistaman investointi- tai maksuvelvoitteen tilausohjelmalvelun tarjoajille.

Näistä 12 on asettanut uusia velvoitteita myös perinteisille lineaarisille broadcast-kanaville. Tanska, Hollanti ja Tšekki ovat asettaneet velvoitteita vain tilausohjelmalvelun tarjoajille. Lisäksi kaksi maata (Unkari ja Slovakia) ovat asettaneet velvoitteita vain lineaarisille kanaville.

Tällä hetkellä tiedossa on yksi maa, Luxemburg, joka on selkeästi ilmaissut pidättävänsä maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta. Luxemburgin av-politiikkaa voi pitää yhtenä Euroopan proaktiivisimmista: maassa on jo ollut kokoonsa nähden huomattava, julkisesti tuettu audiovisuaalinen ala. Sen vahvistamiseksi Luxemburg on päättänyt lisätä alan rahoitusta.

Malleissa heijastuvat erot jäsenmaiden av-politiikan painotuksissa, esimerkiksi liittyen perinteisten tv-kanavien kotimaisuus/eurooppalaisuusasteeseen tai itsenäisiltä tuotantoyhtiöiltä tehtyjen ostojen määrään. Erot kuvastavat myös jäsenmaiden subsidiariteettia oman audiovisuaalisen politiikkansa määrittelyssä, eurooppalaisen sääntelyn mahdollistamissa puitteissa.

Eroja on myös siinä, onko toimijalla eli lineaarisella tv-kanavalla tai tilausohjelmalvelulla valinnanvaraa vai ei. Belgiassa ja Espanjassa toimija voi valita suoran investoinnin ja rahastomaksun välillä. Belgiassa maksu suurenee liikevaihdon kasvassa. Belgiassa on myös tehty tuore ehdotus, joka velvoittaisi sisältöä jakavat sosiaalisen median alustat kuten Instagramin, TikTokin ja Youtuben investoimaan tai maksamaan rahastomaksua. Flanderin kulttuuriministeriön ehdotuksessa veloitetta ollaan myös nostamassa kahdesta neljään prosenttiin.¹⁷

17 Ks. esim Flanders shakes down TikTok, Instagram to fund local films and series. <https://www.politico.eu/article/tiktok-instagram-youtube-flanders-belgium-pay-local-media-content-benjamin-dalle/>

Kumulatiivisen mallin, jossa toimijaan kohdistuu sekä suora investointivelvoite että rahastomaksu, ovat omaksuneet Ranska, Portugali ja viimeisimpänä Tanska, jonka mallin perustelut ovat Suomen kannalta kiinnostavat. Myös Hollannin uusi malli sekä Norjan ja Saksan tuoreet ehdotukset ovat lähemmän tarkastelun arvoisia.

Taulukko 3. Tilausohjelmopalveluille asetetut maksu- ja investointivelvoitteet eri Euroopan maissa. Tilanne tammikuussa 2024¹⁸

Valtio	Maksuvelvoite (rahastomalli)	Suora investointi- velvoite
Belgia (flaaminkielinen)	2 %	2 %
Belgia (ranskankielinen)	0–2,2 %	0–2,2 %
Espanja	5 %	5 %
Hollanti	-	5 %
Irlanti	**)	-
Italia	-	18 %
Kreikka	2 %	1,5 %
Kroatia	2 %	2 %
Portugali	1 % tai 4 %	0,5–4 %
Puola	2 %	-
Ranska	5,15 %	15–25 %
Romania	3 % tai 4 %	40 %
Saksa	1,8 % tai 2,5 %	-
Sveitsi	*)	4 %
Tanska	2 % tai 5 %	5 %
Tšekki	0,5 %	-

*) Korkeintaan 4 prosentin suuruinen maksu, jos investointivelvoite ei ole neljän vuoden aikana täyttynyt

***) neuvottelut Irlannin maksuvelvoitemallin yksityiskohdista ovat kesken

18 AVMS Digest. The Promotion of European Works. European Audiovisual Observatory 2023.

Medialogi Oy:n selvityksessä (s.27–63) on arvioitu kattavasti kolmea vaihtoehtoa: nykytilanteen säilyttämistä, suoraa investointivelvoitetta ja kansallista rahastoa. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä on tuonut esiin eri vaihtoehtojen hyötyjä ja vaikutuksia sekä lainsäädäntö- ja viranomaisvaikutuksia.

Tässä selvityksessä käydään seuraavaksi läpi toimeksiannon mukaiset kolme vaihtoehtoa: suora investointivelvoite, rahastomalli sekä investointivelvoitteen ja rahaston hybridimalli. Nykytilanteen säilyttäminen ei kuulunut toimeksiantoon, mutta se nousee myös esiin. Aluksi tuodaan esiin aiempien selvitysten jälkeen kerääntynyttä lisätietoa. Sen jälkeen arvioidaan vastaavien mallien vaikutuksia Suomessa.

Suora investointivelvoite

Suoralla investointivelvoitteella tarkoitetaan jäsenvaltiossa toimiville ja jäsenvaltion alueelle palveluitaan kohdistaville tilausohjelmopalveluille asetettua velvoitetta, jonka mukaan kyseisen palvelun tulisi kansallisen lainsäädännön mukaisesti investoida vuosittain tietty prosenttiosuus jäsenvaltiossa vuoden aikana tekemästään liikevaihdosta kotimaisten ja eurooppalaisten teosten tuotantoon ja/tai esitysoikeuksien hankintaan.

Uusin suoran investointivelvoitteen käyttöön ottanut maa on Hollanti, jossa lainsäädäntömuutos tehtiin loppuvuodesta 2023 ja se tuli voimaan vuoden 2024 alusta. Hollanti muistuttaa Suomea, koska markkinalla on sekä vahvoja kotimaisia kaupallisia toimijoita että kansainvälisiä toimijoita. Sen vuoksi on paikallaan tarkastella mallia hieman tarkemmin.

Hollannin mallin mukaan yli 10 miljoonan liikevaihdon saavuttavien toimijoiden tulee vuosittain investoida 5 % kokonaisliikevaihdostaan (mainostulot, tilausmaksut ja transaktiot, sponsorituotot ja tuotesijoittelutuotot) audiovisuaaliseen tuotantoon (pois lukien urheilu, uutiset). Tällaisia toimijoita on Hollannissa tällä hetkellä kymmenen.

Investoinneista vähintään puolet on sijoitettava pitkiin elokuvaan, dokumentti-elokuvaan tai dokumentti- ja draamasarjoihin. Vähintään 60 % sijoituksista on tehtävä itsenäisten tuotantoyhtiöiden tuotantoihin. Sijoituksia voi tehdä myös tosi-tv- ja peliohjelmamaformaatteihin.

Lisäksi hankkeiden on täytettävä vähintään kaksi seuraavista neljästä kriteeristä, ja aina vähintään jompikumpi kahdesta ensin mainitusta:

- a. Käsikirjoituksen on oltava vähintään 75 % hollannin- tai friisinkielinen.
- b. Päähenkilöiden on ilmaistava itseään vähintään 75 % hollannin tai friisin kielellä.
- c. Käsikirjoituksen on perustuttava hollannin- tai friisinkieliseen kirjalliseen teokseen.
- d. Tuotannon pääteeman on liityttävä hollantilaiseen kulttuuriin, historiaan, yhteiskuntaan (laajasti ottaen) tai politiikkaan.

Investoinnit raportoidaan vuosittain heinäkuun alkuun mennessä valvovalle viranomaiselle. Lain toimivuutta arvioidaan ensimmäisen kerran kolmen vuoden kuluttua sen voimaantulosta.

Pelkkä suora investointivelvoite on käytössä tällä hetkellä myös Italiassa ja Sveitsissä. Suoran investointivelvoitteen osalta liikevaihdon määrittelyn peruseriaatteissa on jonkin verran eroja. Liikevaihtoon lasketaan aina tilauspalveluiden kuukausi- ja vuositilausmaksut ja usein myös yksittäisistä ostoista saatavat transaktiomaksut. Joskus mukaan lasketaan Hollannin tavoin mainostulot, tuotesijoittelu- ja sponsorointituotot.

Hollannissa lainsäätäjä on varsin tarkasti halunnut määritellä myös sijoituksien kriteeristöä ja korostanut paikallisten kielten käyttöä. Hollannin kielen korostaminen eurooppalaisuuden sijaan on herättänyt keskustelua, mutta lakimuutos on kuitenkin jäsenvaltiolle annetun toimivallan piirissä.

Vuoden 2024 alussa myös Saksa on päättänyt esittää uuden suoran investointivelvoitteen käyttöönottoa jo olemassa olevan rahastomaksun rinnalle. Ehdotuksen mukaan investointivelvoite olisi 20 prosenttia, eli samaa suuruusluokkaa kuin Ranskassa ja Italiassa. Saksan nykyinen hallitus on voimakkaasti uudistuksen takana ja se voi tulla voimaan jo vuonna 2025.^{19 20}

19 https://www.kulturstaatsministerin.de/SharedDocs/Downloads/DE/2024/2024-02-13-pressematerialien-reform-der-filmfoerderung.pdf?__blob=publicationFile&v=3

20 Esim. Variety 15.2.2024 <https://variety.com/2024/film/global/germany-film-funding-tax-incentive-constantin-leonine-1235891479/>

Rahastomalli

Pelkkä rahastomaksuvelvoite on tällä hetkellä käytössä Tšekissä, Puolassa ja Saksassa. Maksu on prosenttiperusteinen. Tšekissä se kohdistuu vain kotimaisiin tilausvideopalveluihin, Saksassa ja Puolassa sekä kotimaisiin että ulkomaisiin tilausohjelmopalveluihin.

Saksassa maksu on 1,8 % liikevaihdosta, mikäli se on alle 20 miljoonaa euroa, ja 2,5 % sen ylittävästä liikevaihdosta. Maksu tilitetään liittovaltion elokuvarahasto FFA:lle. Puolassa maksu on 2 % ja sitä hallinnoi Puolan elokuvainstituutti.

Hybridimalli

Investointivelvoitteen ja maksuvelvoitteen yhdistävä malli on tällä hetkellä käytössä yhdeksässä maassa. Maiden välillä on audiovisuaalisen politiikan sääntelyn historiaan liittyviä eroja. Mallit ovat joko vaihtoehtoisia tai kumulatiivisia. Ranska ja Portugali ovat aiemmin perustaneet mallit, joihin kuuluu sekä investointi- että maksuvelvoite. Belgiassa ja Bulgariassa tilausohjelmopalvelu voi itse valita näiden kahden välillä.

Suomea lähinnä olevista maista mallin on viimeksi implementoinut Tanska, jonka audiovisuaalinen markkina monilta osin muistuttaa Suomea. Maassa on vahva julkinen palvelu, sen kanssa kilpailevia kaupallisia kanavia, voimakkaimpana TV2, ja kansainväliset tilausohjelmopalvelut ovat jonkin verran kiinnostuneita tanskalaisesta sisällöstä.

Tanskassa on myös pohjoismaisittain vahva ja menestyksekkäs elokuvapolitiikka, johon uuden hybridimallin lisärahoitus kytkeytyy. Lain on tarkoitus tulla voimaan heinäkuussa 2024²¹. Siinä kaikki maksulliset tilausohjelmopalvelut maksavat liikevaihtoon (tilausmaksut, transaktiot, mainostulot) perustuvan 2 % kulttuuriavustusmaksun (*kulturbidrag*). Lisäksi ne, jotka investoivat liikevaihdostaan alle 5 % kotimaiseen sisältöön, maksavat 3 % lisämaksun.

Investoinniksi katsottavan kotimaisen sisällön määritelmä kattaa Tanskassa elokuvat, sarjat ja dokumentit laajasti (mukaan lukien komedia, draama ja reality), mutta ei esimerkiksi urheilu- ja uutisinvestointeja. Investoinneiksi voidaan laskea myös esitysoikeuksien ostot, mutta ei vanhojen ohjelmien nk. katalogiostoja.

21 [IRIS Merlin \(coe.int\)](https://irismerlin.coe.int)

Investointien tulee tukea tanskalaisen sisällön tuotantoa ja samaan aikaan ottaa huomioon kansainvälisten yhteistuotantojen potentiaali sekä EU:n sisämarkkina-säädökset. Ehdotuksen mukaan tanskalaisen sisällön kansainvälistäminen suurempien budjettien, kotimaisten ja kansainvälisten elementtien avulla voi kuulua investointien piiriin. Sisältökriteereiksi esitetään, että teoksen tulisi olla 75 prosenttia tanskan kielellä ja täyttää lisäksi vähintään yksi seuraavista kolmesta kriteeristä:

- yli puolet tuotannon budjetista käytetään Tanskassa
- kuvaukset tehdään Tanskassa
- tuotannon toteuttaa tanskalainen tuotantoyhtiö, tai tuotannon keskeiset luovat ja tekniset toteuttajat ovat tanskalaisia tai asuvat Tanskassa

Maksusta vapautuvat ne toimijat, joiden liikevaihto on alle EU:n alhaisen liikevaihdon rajan (15 mDKK eli noin 2 m€) ja myös Tanskan Yleisradio DR on vapautettu maksusta. DR:llä ei ole maksullisia tilauspalveluita ja toisaalta sillä on laissa asetettu tanskalaisen kulttuurin edistämistehtäviä ja varsin korkeat investointivelvoitteet elokuvaan ja draamasarjoihin.²²

Maksutuotot siirretään rahastoihin, joita hallinnoi elokuvien osalta Tanskan elokuvainstituutti DFI ja sarjojen osalta erillinen, DFI:n alainen Public Service Pulje. Suunnitelma on, että 80 % tuotoista allokoitaisiin elokuvainstituuttiin fikti- ja dokumenttielokuvien tuotantoon ja 20 % Public Service Puljeen draama- ja dokumenttisarjojen tuotantoon. Tämä varojen jakosuunnitelma on tarkoitus vahvistaa sen jälkeen, kun rahaston kertymä on tiedossa.

Pohjoismaista myös Norjassa mallin suunnittelu on edennyt pitkälle ja lakiesitys ollaan antamassa tänä keväänä. Norjan av-maisemaa ovat leimanneet kotimaisen yleisradioyhtiön ja kaupallisen tv:n kilpailijoiksi varhain tulleet kansainväliset toimijat ja kuluttajien halukkuus käyttää muita Pohjoismaita huomattavasti enemmän rahaa tilausohjelmalveluihin. Myös elokuvien tukipolitiikka on perinteisesti ollut vahva ja yksityisiä investointeja kannustava.

22 <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/67784>. Høring over udkast til forslag til lov om visse medietjenesteudbyderes bidrag til fremme af dansk kultur (Kulturbidragsløven)

Vielä tässä vaiheessa Norjan mallissa on esillä kaksi vaihtoehtoa, Hollannin mallin kaltainen suora viiden prosentin investointivelvoite tai portaittainen investointivelvoitteen ja rahastomaksun hybridi, jossa rahastomaksu pienenee investointien kasvaessa.

Portaittaisen mallin kuvaillaan kannustavan suoraa sijoittamista itsenäisten tuottajien sisältöön, mutta tuovan myös tuottoja Norjan elokuvainstituutin hallinnoimaan rahastoon tavalla, joka kokonaisuutena palvelisi norjalaisen kulttuurin ja kielen vahvistamista, maassa käytössä olevan kulttuuritestin tarkoittamalla tavalla. Portaittaisessa mallissa maksu perustuisi arvonlisäverottomaan liikevaihtoon (tilausmaksut, mainostulot, sponsorituotot ja tuotesijoittelu) ja määrittäisi seuraavasti:

- 5 % jos suorat investoinnit ovat alle 25 miljoonaa NOK (n.2,2 m€) vuodessa
- 4 % jos suorat investoinnit ovat 25–40 miljoonaa NOK (n.2,2 – 3,5 m€) vuodessa
- 3 % jos suorat investoinnit ovat 40–55 miljoonaa NOK (3,5 – 4,8 m€) vuodessa
- 2 % jos suorat investoinnit ovat 55–70 miljoonaa NOK (4,8–6,1 m€) vuodessa
- 1 % jos suorat investoinnit ovat 70–100 miljoonaa NOK (6,1–8,75m€) vuodessa

Yli 100 miljoonaa NOK (8,75 m€) vuodessa investoivat toimijat vapautuisivat maksusta kokonaan.

Kummassakin vaihtoehdossa halutaan vahvistaa itsenäisten tuottajien asemaa ja IP-oikeuksien säilymistä. Tilausohjelmopalvelulla on oikeus vaatia teokseen ajallisesti ja maantieteellisesti rajattuja eksklusiivisia oikeuksia. Investointeja sellaisiin teoksiin, joihin palvelulla on kaikki oikeudet, ei lasketa palvelun kokonaisinvestointivolyyymiin.

Investoinneilla tarkoitetaan tuotantokustannuksien rahoittamista, ennakko-ostoja tai esitysoikeuksien ostoa. Ne lasketaan kirjanpito vuoden (joko maksuvuosi tai esitysvuosi) mukaan. Vanhojen teoksien esitysoikeuksien ostot ovat kelpoisia investoinneiksi, jos teos ei ole kolmea vuotta vanhempi.

Norjan yleisradioyhtiö NRK ei tulisi velvoitteen piiriin, koska sillä ei ole tilausohjelma- palveluja ja sen investointivelvoitteet ja tehtävät on määritelty laissa. NRK:n on sijoitettava vähintään 40 % budjetistaan ulkopuolisten tuotantoyhtiöiden hankkeisiin. Vuonna 2020 tämä summa oli 463 miljoonaa NOK (40,5 m€). Myös pienet toimijat, joiden liikevaihto on alle 20 miljoonaa NOK (1,75 m€), vapautetaan maksusta.²³

23 <https://www.regjeringen.no/contentassets/2c066daac056482d9718b3b9dd36d2f9/horingsnotat-gjennomforing-av-endringdirektiv-til-amt-direktivet-mv.pdf>

Investointivelvoitteen taloudelliset vaikutukset kotimaisten toimijoiden liiketoimintaan ja investointivolyymiin

Taustaa

Selvityksessä on aiemmin todettu, että kotimaisten ja ulkomaisten tilausohjelmapalveluiden vuosittain Suomesta tilaamien sarjojen ja elokuvien yhteenlasketun hankintabudjetin on arvioitu olevan noin 160 miljoonaa euroa. Ulkomaisten tilausohjelmapalveluiden sisältöihin tehtyjen investointien suuruudesta tuorein arvio on kasvusopimuksessa, noin 8 miljoonaa euroa. Tilausohjelmapalvelujen tilausmaksuihin perustuvaksi tuotoksi on arvioitu noin 280 miljoonaa euroa.

Medialogi Oy:n selvityksen mukaan on tavallista, että sisältöjä esitetään saman mediayhtiön tarjoamissa maksullisissa tilausohjelmapalveluissa, maksuttomissa palveluissa ja lineaarisilla tv-kanavilla. Esimerkiksi sarjan kokonainen kausi voi saada ensiesityksensä tilausohjelmapalvelussa ja tulla sen jälkeen katsottavaksi sekä mainosrahoitteiseen tilausohjelmapalveluun että maksuttomalle lineaariselle kanavalle.

Tarkkaa varmuutta siitä, jyvitetäänkö ohjelmien hankintabudjetit tilaajayhtiöiden sisällä eri palveluiden investoinneiksi, ei ole. Suomessa lineaarista televisiota ja tilausohjelmapalveluita tarjoavien Nelosen ja MTV3:n mukaan näin ei useimmissa tapauksissa ole, koska samoja ohjelmia esitetään eri palveluissa ja kyse on koko yhtiön investoinneista.

Liikesalaisuuksien takia tarkkoja investointilukuja ei ole saatavilla. Sekä MTV että Nelonen voivat avata investointivolyymiaan viranomaisen (esim. Traficom) sitä kysyessä. Joka tapauksessa on selvää, että sekä MTV3 että Nelonen täyttävät AVMS-direktiivin artiklan 16 (1) velvoitteen, jonka mukaan yli 50 prosenttia ohjelma-ajasta on käytettävä eurooppalaisten sisältöjen esittämiseen. Suomi on myös sähköisen viestinnän palveluita koskevassa laissa määritellyt artiklan 17 velvoitteen käyttää 10 % ohjelma-ajasta tai ohjelmabudjetista itsenäisten tuottajien ohjelmiin korkeammaksi, 19 prosenttiin. Tämäkin raja täyttyy näiden toimijoiden osalta.

Vaikka toinen edellä mainittujen artikloiden velvoitteista määritellään ohjelma-ajan ja toinen joko ohjelma-ajan tai ohjelmabudjetin kautta, on perusteltua olettaa, että sekä MTV että Nelonen jo nykyisellään täyttävät myös taloudellisen investointivelvoitteen, jos se asetettaisiin tilausohjelmopalveluille, vaikka velvoite olisi jopa 10 % suuruinen.

Suora investointivelvoite

Finnpanelin viimeisimpiin tilausohjelmopalveluiden lukuihin (Taulukko 1) perustuen MTV:n (MTV Katsomo) investointivelvoite olisi 10 % tasolla 4,8 miljoonaa euroa ja Nelosen (Ruutu +) 2,8 miljoonaa euroa. Elisa Viihteen, joka on Finnpanelin selvityksen jälkeen siirtänyt tilausohjelmasisältönsä Elisa Viihde Viaplaystä Ruutu+ -palveluun, investointivelvoite olisi 10 % tasolla 2,4 miljoonaa euroa.

Suoran investointivelvoitteen asettamisella ei todennäköisesti olisi vaikutuksia kotimaisten tilausohjelmopalveluiden investointien määrään, koska nämä toimijat käyttävät jo nyt valtaosan ohjelmabudjetistaan kotimaisiin ja eurooppalaisiin sisältöihin, ja lähes varmasti ylittävät jopa 10 % rajan.

Suora investointivelvoite saattaisi hankaloittaa kotimaisten toimijoiden kilpailutilannetta, mikäli kansainväliset tilausohjelmopalvelut veloitettaisiin sisällyttämään ohjelmistoonsa kotimaisia sisältöjä. Nelonen toteaa, että tällaisella velvoitteella heidät "määrättäisiin kilpailemaan suoraan head-to-head kotimaisten televisiotoimijoiden kanssa ja heihin verrattuna yliverraisilla resursseilla".

MTV täyttää suoran investointivelvoitteen kirkkaasti ja on "yksi suomalaisen avutuotannon kivijaloista – ja ylpeitä siitä". MTV näkee, että investointivelvoitteen toteuttaminen heikentäisi heidän asemaansa sitä kautta, että ulkomaisten toimijoiden tilaukset voisivat heikentää kotimaisten tuotantojen laatutavoitteita.

Viiden prosentin tasolle asetettu suora investointivelvoite tarkoittaisi kansainvälisille tilausohjelmopalveluille nykyisillä liikevaihdoilla noin 9 m€ velvoitetta. Tämä ei välttämättä kasvattaisi investointien määrää kovin paljoa nykyisestä, koska Hollannin ja muiden maiden mallien tavoin kaikkia investointeja ei voi ohjata suomalaisiin hankkeisiin.

Suora investointivelvoite pitäisi asettaa todella korkeaksi, vähintään kymmeneen prosenttiin, ehkä jopa Ranskan ja Italian toteuttaman tai Saksan suunnitteleman mallin tasolle 15–20 prosenttiin, jotta sillä olisi merkittävää lisäävää vaikutusta kansainvälisten tilaajien hankkimien kotimaisten tuotantojen määrään.

Saksassa on uuden, aiemmin tässä selvityksessä kuvatun uudistuksen esittelyn jälkeen keskusteltu myös 20 prosentin suuruisen veloitteen aiheuttamasta mahdollisesta häiriöstä erityisesti elokuvatuotantojen perinteiselle arvoketjulle, jossa osana ovat elokuvien levittäjät ja teatterit. On arveltu, että velvoite voi johtaa kotimaisen elokuvan aseman heikkenemiseen.²⁴

Rahastomalli

Rahastomalli eli yhtäläisen, rahastoon kerättävää maksua koskevan maksuveloitteen asettaminen kaikille toimijoille olisi selkeä malli. Verrattuna suoraan investointiveloitteeseen maksuvelvoite on selkeästi pienempi, koska liikevaihtoon pohjautuvia veronluonteisia maksuja ei eurooppalaisessa katsannossa voi asettaa kovin suureksi. Nyt käytössä olevissa rahastomalleissa (Taulukko 3) toimijoiden maksut vaihtelevat pääsääntöisesti kahden ja viiden prosentin välillä.

Maksun suuruutta on ilman täsmällisiä liikevaihtotietoja mahdotonta arvioida tarkasti. Pelkkiin Finnpanelin tutkimiin tilaajamäärin perustuen esimerkiksi 5 % maksuvelvoite tarkoittaisi MTV:lle noin 2,4 miljoonan euron ja Neloselle noin 1,4 miljoonan euron maksua. Rahastomaksu vähentäisi kummankin oman ilmoituksen mukaan suoraan heidän investointiensä määrää vastaavilla summilla. Malli myös vähentäisi niiden mahdollisuuksia hankkia suoraan itselleen relevanttia sisältöä ohjelmistoonsa.

MTV katsoo toteuttavansa ja edistävänsä AVMS-direktiivin tavoitetta jo nykyisin hyvin voimakkaasti. "Suora maksuvelvoite olisi ehdottoman haitallinen MTV:n kaltaiselle yhtiölle. Ei ole näköpiirissä tilannetta, jossa kansainvälisistä yhtiöistä tulisi kotimaisten kielten ja kulttuurin edistäjiä, kuten kotimaiset suoratoistopalvelut ovat."

MTV toteaa, että rahastomallin kannustimet ovat epäselvät, kun direktiivin tavoite on ollut tukea eurooppalaisuutta ja kotimaisuutta kansainvälisten jättien vallatessa alaa.

Nelonen toteaa, että "paras tapa tukea kotimaista av-kulttuuria on olla rasittamatta kotimaisia televisioyhtiöitä uusilla ylimääräisillä veronluonteisilla maksuvelvoitteilla. Kyseessä olisi hyvin kapea-alainen, kulttuuriveroon rinnastuva ylimääräinen maksu, joka kohdentuisi haitallisesti niihin kotimaisiin televisioyhtiöihin, jotka jo nyt kärsivät ylikansallisten toimijoiden kilpailun vaikutuksista."

24 Esim Screen Daily 20.2.2024 <https://www.screendaily.com/news/german-industry-divided-on-plans-to-restructure-film-funding-introduce-streamer-levy/5190798.article>

Kaikille yhtä suuri maksuvelvoite on myös ristiriidassa hallitusohjelmaan kirjatun reilun kilpailun edistämistavoitteen kanssa, jos ajatellaan, että tavoitteena on erityisesti korostaa Suomeen palvelunsa suuntaavien kansainvälisten toimijoiden velvollisuutta osallistua kotimaisen tuotannon mahdollisuuksien vahvistamiseen. Mallia on myös vaikea nähdä AVMS-direktiivin tarkoittamana oikeasuhtaisena ja syrjimättömänä.

Medialogi Oy:n selvityksessä kansainväliset toimijat ovat nähneet haasteina maksuvelvoitteen näyttäytymisen veronluonteisena maksuna, joka rasittaa liiketoimintaa ja vie yhtiöiltä osittain päätäntävaltaa sen suhteen, millaisia sisältöjä ne voivat katsojilleen tarjota. Kansainväliset tilausohjelmalvelut eivät kuitenkaan ole pitäneet maksuja automaattisesti kohtuuttomina.

Kasvusopimus-työryhmän loppuraportissa (s. 28) todetaan mallin haasteeksi se, miten ja kenen toimesta kerätyt varat saadaan jaettua oikeudenmukaisesti ja tehokkaasti, suomalaista kulttuuria edistäen.

Hybridimalli

Hybridimalli eli suoran investointivelvoitteen ja rahastomallin yhdistelmä on malli, joka on tullut usein esiin tätä selvitystä varten käydyissä taustakeskusteluissa. Tältä pohjalta on myös muissa maissa etsitty mallia, joka olisi toimiva kyseisellä markkinalla. Aiemmin esitellyt Tanskan ja Norjan mallit tarjoavat keskusteluun hyvää pohjaa.

Erityisesti kotimaiset kaupalliset toimijat toteavat aivan oikeutetusti, että ne investoivat merkittävästi kotimaiseen ja eurooppalaiseen sisältöön jo nyt. Toimijat kokevat ylpeyttä omasta roolistaan ja merkityksestään, mutta alan ollessa tappiollinen, lisävelvoitteet voivat tuntua rangaistuksenomaisilta.

Tanskan kaltainen hybridimalli, jossa jokaisella tilauspalvelun tarjoajalla olisi 2 % rahastomaksuvelvollisuus, ja niille, jotka eivät ylitä 5 % investointitasoa, tulisi 3 % suuruinen lisämaksu, ei silti saavuta suosiota kotimaisissa tilausohjelmalvelutoimijoissa. Tämä ratkaisu tarkoittaisi heille 2 % rahastomaksua, joka olisi toki pienempi kuin edellä rahastomaksun yhteydessä mainittu 5 % maksu, mutta sen seurauksena kummankin suorat tilaukset vähenisivät vastaavasti.

Sekä MTV että Nelonen tuovat esiin kotimaisen kaupallisen tv-toimialan huonon taloudellisen tilanteen – toimiala on kokonaisuudessaan tappiollinen, ja korostavat omaa vahvaa rooliaan kotimaiseen ja eurooppalaiseen sisältöön investoivana toimijana.

MTV toteaa, että direktiivin tavoitteita toteuttaisi parhaiten hybridimalli, jossa maksuvelvoite ei koske investointivelvoitteen täyttäjiä. Tällöin malli ei olisi haitallinen jo paljon kotimaisia tuotantoja ostaville suoratoistopalveluille. Myös Nelosen mukaan määrältään maltillinen rahastomaksu, joka kohdistuu vain sellaisiin toimijoihin, jotka eivät jo investoi merkittävästi kotimaisiin sisältöihin, voisi tulla kyseeseen.

Joissain keskusteluissa on noussut esiin kansainvälisten toimijoiden investointien mahdollisen lisääntymisen vaikutukset. Niiden arveltiin vielä opetus- ja kulttuuriministeriön raportissa (s. 46) lisäävän kilpailua kotimaisten tuotantojen markkinoilla ja pahimmillaan edistävän markkinoiden keskittymistä. Vapaan kilpailun markkinaehtoinen lisääntyminen lienee kuitenkin jossain määrin väistämätöntä ja kenties tavoiteltavaa; toisaalta viimeisen kahden vuoden kehitys ei kuitenkaan ole vahvistanut näkemystä kansainvälisten toimijoiden investointihalukkuuden kasvamisesta.

Vaikuttaisi siltä, että Norjaan hahmoteltu porrastettu malli voisi toimia myös Suomessa tavalla, joka toteuttaa direktiivin tavoitteita kotimaisen ja eurooppalaisen sisällön vahvistamisen osalta ja on oikeasuhtainen ja syrjimätön, vahingoittamatta kotimaisten kaupallisten toimijoiden liiketoimintaa. Seuraavassa hahmotellaan vastaavaa mallia Suomen oloihin sovellettuna.

Ehdotus Suomen malliksi

Taustaa

Vuosina 2022–2023 istuneet ministeriöiden ja audiovisuaalisen alan yhteiset työryhmät taustaselvityksineen ovat tulleet johtopäätöksiin, joissa korostuu muutoksen tarve toisaalta ja haasteet toisaalta. On koettu tärkeäksi määritellä av-alan tulevaisuutta koskevat tavoitteet ja valita sopivin etenemistapa näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. AVMS-direktiivin osalta on haluttu selvittää sen mahdollistaman velvoitteen toteuttamista Suomessa siten, että sillä ei ole negatiivisia vaikutuksia arvonverkon kotimaisten yritysten liiketoimintaan.

Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus edistää reilua kilpailua mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa huomioiden kansainvälisten alustajättien aseman. Hallitusohjelma lupaa kehittää kasvua vauhdittavia malleja av-alalle. Erikseen on kirjattu, että arvioidaan tilausohjelmopalveluille asetettavan maksuvelvoitteen käyttöönoton vaikutuksia audiovisuaalisille markkinoille ja alan kasvumahdollisuuksille.

Tämän selvityksen taustakeskusteluissa on tullut selväksi, että audiovisuaalinen ala on keskellä entistä voimakkaampaa muutosta. Kulttuurin määrärahojen väheneminen ja sen myötä myös Suomen elokuvasäätien määrärahojen leikkausuhka ja Business Finlandin tuotantokannustimen jatkon epävarmuus ovat uusia, parin vuoden takaisten selvitysten jälkeen ilmenneitä huolia. Akuutteja, koko alaan vaikuttavia huolia ovat myös kotimaisten kanavien säästöpainet ja Ylen rahoitusta tarkastelevan parlamentaarisen työryhmän tulossa oleva selvitys.

Toimiala toivoisi, että alan ja päätöksentekijöiden välinen, kasvusopimuskeskusteluissa hyvin käynnistynyt dialogi realisoituisi yhteisenä ymmärryksenä toimenpiteistä, jotka mahdollistaisivat jatkuvuutta, yksittäisten ja osaoptimoitujen, osin vastakkaisiin suuntiin johtavien ja epävarmuutta aiheuttavien päätösten sijaan.

Tämän selvityksen kirjoittajana tunnistan edellä kuvatun kehityksen ja siitä johtuvan hämmennyksen. En myöskään voi välttyä siltä ajatukselta, että kotimaisen av-alan tukemiseen liittyvä keskustelu kulkee usein yksityiskohdissa sen sijaan, että mielessä olisi isompi kuva. Esimerkiksi AVMS-direktiivin mahdollistamia investointivelvoitteita on jo nyt noin puolessa jäsenmaista, ja kun meitä lähellä olevat maat ovat ottaneet ja

ottamassa niitä käyttöön, näyttää selvältä, että näiden maiden ratkaisujen taustalla on näkemys kotimaisen tuotannon edellytyksien vahvistamisesta ja kilpailuaseman parantamisesta.

Olen jo vuosia seurannut ilahtuneena Tanskassa toimivaa mallia, jossa julkisesta rahoituksesta keskustellaan säännöllisesti toimialan ja poliittisten päättäjien kesken, rahoitusta ja siihen sisältyviä velvoitteita koskevat mediasopimukset tehdään useiksi vuosiksi kerrallaan ja uusissa ratkaisuissa otetaan aina huomioon markkinatilanteen muutokset. Aivan samoin toimitaan muiden toimialojen kohdalla.

Mielestäni aloitetun kasvusopimustyön jatkaminen voisi Suomessakin toimia tällaisena foorumina, jossa katse olisi yhteistyössä ja alan kasvun mahdollistamisessa. Positiivista on esimerkiksi se, että Suomessa on jo tunnustettu audiovisuaalisen alan sekä kulttuuri- että elinkeinopoliittiset merkitykset. Business Finlandin tuotantokannustimen perustaminen on osoitus jälkimmäisestä – se on väline, joka ei maksa valtiolle mitään, vaan tuottaa tuloja, työllisyyttä ja palveluiden käyttöä. Kuitenkin matkaa on runsaasti siihen, että luovat alat nähtäisiin kasvun mahdollistajina ja työllistäjinä, mitä ne kaikkien selvitysten mukaan kiistatta ovat.

Suomalainen malli

Tuntuu selvältä, että kotimaisen audiovisuaalisen toimialan tulevaisuutta ajatellen AVMS-direktiivin mahdollistama velvoite kannattaisi toteuttaa tavalla, joka haittaa mahdollisimman vähän jo nyt mittavia investointeja tekevien kotimaisten kaupallisten toimijoiden asemaa, mutta kannustaa kansainvälisiä toimijoita osallistumaan kotimaisten tuotantojen rahoittamiseen.

Kun kyse on Suomen toimivaltaan EU:n jäsenvaltiona kuuluvasta kokonaisuudesta, veloitteen tulisi kohdistua pääsääntöisesti kotimaisiin sisältöihin tehtäviin investointeihin, sulkematta eurooppalaisia sisältöjä pois. Hollannin, Tanskan ja Norjan mallit tarjoavat tähän toimivia ja subsidiariteetin kannalta perusteltuja rajoituksia.

Direktiivin edellyttämä oikeasuhtaisuus ja syrjimättömyys on otettavissa huomioon porrastamalla maksuja Norjan ehdotusta mukailevalla tavalla. Riittävän suuri suorien investointien määrä poistaisi rahastomaksuveloitteen kokonaan. Rahastomaksu olisi porrastettu siten, että vähän investoivat maksaisivat suuremman rahastomaksun ja paljon investoivat pienemmän.

Aiemmin on todettu, että toimialaan kohdistuva, kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden tekemä kokonaisinvestointien määrä on noin 160 miljoonaa euroa vuodessa. Porrastus voitaisiin ajatella tehtäväksi esimerkiksi niin, että vähintään 10 %

liikevaihdostaan vuodessa investoivat toimijat vapautuvat maksusta kokonaan. On oletettavissa, että esimerkiksi MTV3:n ja Nelosen investoinnit ylittävät tämän rajan. Yleisradio, jolla ei ole maksullisia tilausohjelmalveluita, ja jolla on lakiin pohjautuvat velvollisuudet, mukaan lukien kotimaisen independent-tuotannon mittava tukeminen, ei myöskään kuuluisi maksun piiriin.²⁵

Maksuvelvoite perustuisi liikevaihtoon ja kohdistuisi seuraavan porrastuksen mukaan niille toimijoille, joiden suorat investoinnit eivät liikevaihdosta laskettuna ylitä 10 % rajaa.

Maksu on 5 % liikevaihdosta kaikille niille toimijoille, joiden suorat investoinnit ovat 5 % tai vähemmän.

Mikäli toimijan suorat investoinnit ovat 5–10 % liikevaihdosta, voi 5 % ylimenevän osuuden vähentää maksun määrästä. Esimerkiksi jos toimijan suorat investoinnit ovat 6,6 % liikevaihdosta, maksua tulee maksaa 5–1,6 % eli 3,4 %.

Maksu määräytyisi tilausohjelmalvelun liikevaihdon mukaan, jossa muiden maiden mallien tavoin huomioitaisiin tilaus- ja transaktiomaksut sekä mainos-, sponsorointi- ja tuotesijoittelutulot.

Suorien investointien laskennassa otettaisiin huomioon muiden maiden tavoin tuotantokustannuksien rahoittaminen, ennakko-ostot sekä esitysoikeuksien ostot. Ne laskettaisiin kirjanpituvuoden (joko maksuvuosi tai esitysvuosi) mukaan. Vanhojen teoksien esitysoikeuksien ostot olisivat kelpoisia investoinneiksi, mutta vain jos teos ei ole kolmea vuotta vanhempi.

Jakeluoikeuksien säilymisen näkökulmasta tulisi ottaa huomioon se, että tilausohjelmalvelulla on oikeus vaatia teokseen ajallisesti ja maantieteellisesti rajattuja eksklusiivisia oikeuksia. Kuitenkaan investointeja sellaisiin teoksiin, joihin palvelulla on kaikki oikeudet, ei laskettaisi palvelun kokonaisinvestointivolyymiin.

25 Mahdollisista malleista keskusteltaessa on kuitenkin tullut esiin Tanskan Public Service Pulje, johon ohjataan osa lupamaksurahoista, Puljeen tulee vuodesta 2025 myös osa investointivelvoitteen tuotoista. Keskusteluissa on nostettu esiin, voisiko osan Yle-
verosta ohjata samalla tavoin, mikäli investointivelvoite toteutetaan.

Investoinneiksi hyväksyttävillä hankkeilla voisi myös asettaa sisällöllisiä kriteerejä, jotka tukevat kotimaista sisältöä ja sen kansainvälistymistä, esimerkiksi:

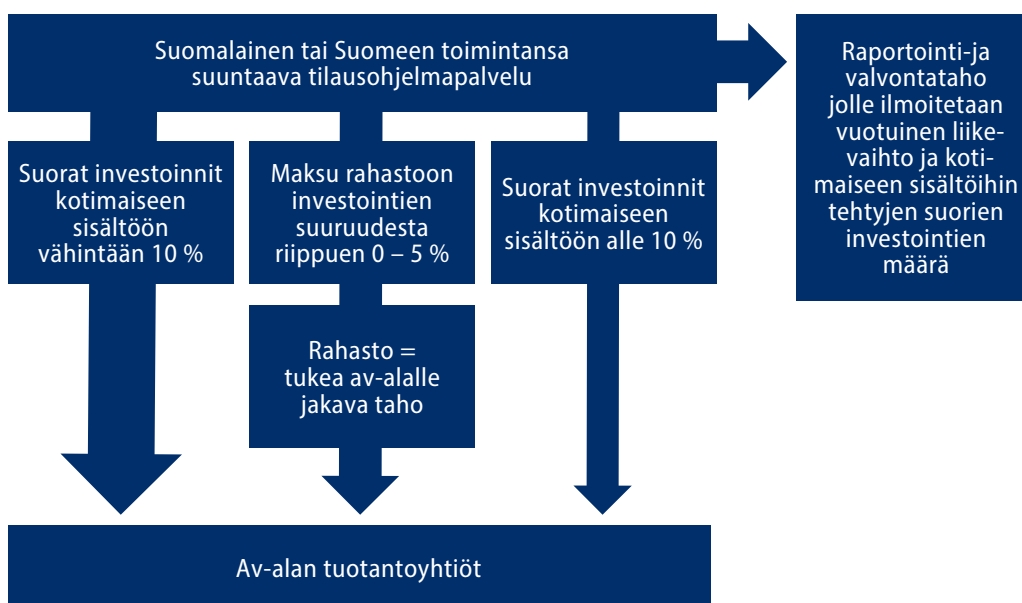
- teoksessa puhutusta kielestä tulisi vähintään 75 prosenttia olla Suomen virallisilla kielillä
- yli puolet tuotannon budjetista käytetään Suomessa tai pääkuvaukset tehdään Suomessa
- tuotannon toteuttaa Suomessa rekisteröity tuotantoyhtiö, tai tuotannon keskeiset luovat ja tekniset toteuttajat ovat suomalaisia tai asuvat Suomessa

EU-määritelmän mukaiset pienet yritykset eli alle 2 miljoonan liikevaihdon toimijat tulisi vapauttaa maksusta. Näin ei myöskään asetettaisi kohtuuttomia esteitä uusien toimijoiden markkinoille tulemiselle.

Rahaston koko ja hallinnointi

Viimeisin arvio ulkomaisten toimijoiden Suomeen tekemistä investoinneista on av-kasvusopimuksessa. Sen mukaan kansainväliset suoratoistopalvelut olivat vuonna 2020 tilanneet tai ostaneet suomalaista sisältöä noin 8 miljoonalla eurolla. Medialogi Oy:n selvityksessä vuosilta 2021 ja 2022 ei eritelty kotimaisten ja ulkomaisten toimijoiden sisältöhankintoja. Vuoden 2023 osalta ei ole näköpiirissä, että nämä ostot ja tilaukset olisivat kasvaneet.

Kuvio 1. Suomalainen mediapalvelumaksumalli



Suomalaisessa mediapalvelumaksumallissa kotimaiseen sisältöön investoivat toimijat välttyvät maksusta, mikäli suorien investointien määrä on vähintään 10 % liikevaihdosta. Sitä vähemmän investoivat toimijat maksaisivat rahastoon 1–5 prosenttia liikevaihdostaan porrastetusti.

Kansainvälisten, Suomeen toimintaansa suuntaavien tilausohjelmajpalveluiden (mm. Netflix, HBO Max, Disney+, Viaplay, Discovery+, Amazon Prime, Apple TV+, YouTube Premium ja Sky Showtime) tilaajamäärien (Taulukko 1) liikevaihtoon perustuvista rahastomaksuista kerääntyisi yhteensä vuositasolla noin 9 miljoonaa euroa. Tämä summa pienenesi, mikäli toimijan hyväksyttävien suorien investointien määrä on yli viisi prosenttia toimijan liikevaihdosta. Toisaalta kansainvälisten toimijoiden kasvavat suorat investoinnit kohdistuisivat suoraan kotimaisiin tuotantoihin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän raportissa (s. 34–40) kuvaillaan investointivelvoitteeseen ja rahastomaksuun liittyvää lainsäädäntöä ja toimeenpanevia viranomaisia seikkaperäisesti. Velvoitteen toteutumisen valvonta ja liikevaihtotietojen raportointi voisi perustua samankaltaiseen malliin kuin nyt käytössä oleva ohjelmistojen eurooppalaisuusasteen ilmoittaminen. Tätä valvoo Suomessa liikenne- ja viestintävirasto Traficom.

Maksun kerääminen toimialan toimijoilta olisi uusi viranomaistehtävä. Mallin lähtökohtana tulee olla, että maksuilla katettaisiin järjestelmän ylläpidosta, valvonnasta ja varojen edelleen jakamisesta syntyneet hallinnolliset kulut.

Ministeriöiden työryhmän hahmotelman mukaan varojen myöntäjänä voisi toimia esimerkiksi Business Finland tai Suomen elokuvasektori. Tämän selvityksen taustakeskusteluissa on käynyt ilmi, että molemmissa tapauksissa toimijoiden ohjaukseen tulisi kiinnittää huomiota. Mikäli tällainen malli toteutetaan, tulisi huolehtia tarkkaan siitä, miten kertyneet varat jaetaan. Tavoitteiden ja perussääntöjen tulee olla selkeät, avoimet, tasapuoliset ja läpinäkyvät. Alan vahvistamisen katsotaan tapahtuvan kehittämällä laatua ja aidosti vahvistamalla tuotantojen kansainvälistä kilpailukykyä.

Maksuvelvoitteesta kertyvien varojen jakaminen laaja-alaisesti tarjoaisi Medialogi Oy:n selvityksen mukaan mahdollisuuden av-alan strategiseen kehittämiseen av- ja elokuvapoliittisten tavoitteiden mukaisesti. Mallin nähdään tuovan alalle pitkäjänteisyyttä ja vakautta. Tärkeää on, että uusien tuotantojen jakeluoikeudet pysyisivät kotimaassa joko kokonaan tai osittain.

Mahdollisuudet ja epävarmuustekijät

Kotimaisen av-alan pitkäjänteisen kehittämisen näkökulmasta taustakeskusteluissa on tarkasteltu sitä, minkä tyyppiset tuotannot tarvitsisivat lisärahoitusta, mutta jäävät nykyisten toimijoiden rahoituksen ulkopuolelle. Toisaalta on tarkasteltu sitä, minkä tyyppisiä tuotantoja kansainväliset tilausohjelmajärjestelmät nyt tilaavat, koska tämäkin tulee ottaa huomioon kerättyjen varojen jakamisen periaatteiden valmistelussa. Lisäksi on keskusteltu kulttuurituotteen määritelmästä; tämä keskustelu on voimistunut Hollannin määritellyä myös gameshow- ja reality-formaatit investointien laskennassa kelpoisiksi tuotannoiksi.

Suomessa esimerkiksi formaattien kehittelyn ei ole katsottu kuuluvan kummankaan julkisen toimijan vastuualueeseen. Tämä on johtanut jonkinlaiseen vääristymään, verrattuna esimerkiksi elokuvien ja tv-sarjojen kehittämisen saamiin tukiin.

Medialogi Oy:n tuottajajärjestölle tekemän selvityksen mukaan ulkomaisia adaptaatioita tuotetaan yli kaksi kertaa enemmän kuin kotimaisia formaatteja. Kuitenkin kotimaisten formaattien kehittämisessä on mittavaa kansainvälistä potentiaalia. Yksi kansainvälisesti menestyvä kotimainen formaatti voi tuottaa helposti 2–3 miljoonan euron tuotot. Formaattina voidaan myydä myös draamasarjojen käsikirjoituksia, esimerkiksi Moskiton tuottama *Mustat lesket* -draamaa on myyty kansainvälisesti sekä valmiina sarjana että formaattina useaan maahan.²⁶

Draamasarjojen ja dokumenttisarjojen tuotantotuki on nykyisellään vähäistä. Suomen elokuvasäätiön määrärahoissa on priorisoitu teostyyppisiä elokuvia ja yksittäisiä dokumenttielokuvia. Elokuvasäätiön osalta painopisteen muutos ei sinällään vaadi lain muutosta, mutta mahdollisen lisämäärärahan vaikuttavuutta olisi hyvä seurata nykyistä tarkemmalla ohjauksella.

Muista Pohjoismaista draama- ja dokumenttisarjojen julkinen tuki on merkittävän suuruista vain Tanskassa, aiemmin mainittu Public Service Pulje on ollut olemassa jo pitkään, ja se saa osan rahoituksesta lupamaksuvaroista. Ruotsissa elokuva-instituutti ei tue sarjoja lainkaan. Norjan elokuvainstituutin tuki sarjojen kehittämiseksi on Suomea suurempi ja myös tuotannoille on jonkin verran tukea.

Business Finlandin tuotantokannustimen tavoite on kahtalainen: houkutella ulkomaisia tuotantoja Suomeen ja tukea kotimaisia projekteja, jotka ovat pystyneet hankkimaan vähintään 25 % kansainvälistä rahoitusta. Tuki on viime vuosina jakautunut näiden välillä noin 50/50. Jo vuosia kestäneen kokeilun tuloksien perusteella voi olla perusteltua kysyä, tulisiko määrärahan jakoperiaatteita tarkentaa siten, että osa tuesta allokoitaisiin selkeästi kotimaisille tuotannoille, joka ottaisi huomioon IP:n säilymisen, ja osa maahan tuleville kansainvälisille tuotannoille, jolla olisi selkeitä maakuva- ja elinkeinopoliittisia vaikutuksia.

Joka tapauksessa Business Finlandin kannustin on onnistunut tukemaan draamasarjojen kansainvälistymistä. Myös muutamat isommat kotimaiset elokuvat ovat päässeet Business Finlandin tuen piiriin.

26 Keinonen, Heidi; Vermilä, Eerika (2021) Hanke scripted ja non-scripted -sarjojen julkisen rahoituksen ja tuki-instrumenttien lisäämiseksi. Medialogi Oy.

Elokuvatuotannon kulttuuriperusteinen tuki on Suomen elokuvasäätiön määrärahan suhteellisesta pienuudesta huolimatta Suomessa turvannut sekä yleisöelokuvan syntymistä että art house -elokuvien, dokumenttielokuvien ja lyhytelokuvien kehittämistä ja tuotantoa. Viime vuosina on valmistunut myös art house -elokuvia, joiden kansainvälinen myyntimenestys on ollut mittava ja jotka ovat myös saavuttaneet kotimaisten katsojien suosiota.

Toimialan tuottajajärjestö APFI:n näkemys on, että uusi tuki tulisi suunnata nimenomaan kansainvälistyville tuotannoille, jotka pyrkivät ylittämään Suomen kokoisen markkinan luonnolliset rajat. Järjestö on ehdottanut, että tuki jaettaisiin tasaosuuksin Suomen elokuvasäätiölle ja Business Finlandille nykyisiä tukiohjelmia täydentämään. Elokuvasäätiön osuus tulisi jakaa kahtia elokuva- ja sarjahankkeisiin. Business Finlandin uuden tukimuodon tulisi keskittyä pelkästään suomalaisen IP:n kehittämiseen tai tukemiseen.

APFI on ottanut esiin, että uudet tuet voisivat olla myös lainamuotoisia. Näin mahdollisista tuotoista osa palautuisi uudelleen käytettäväksi. Ministeriöiden työryhmä ei pitänyt tarkoituksenmukaisena tukivarojen jakamista kahdelle toimijalle. Tämä kasvattaisi hallintoa tarpeettomasti. Ministeriön raportissa on esitetty Suomen elokuvasäätiön oma arvio noin 400 000 euron hallintokuluista.

Oma näkemykseni on, että uusien tukivarojen jakaminen kahtia elokuville ja draamasarjoille on mielekästä. Elokuviin tulee huomioida myös dokumenttisarjat ja kummassakin kategoriassa animaatiot. Formaattien kehittämisen tukemista tulee harkita kulttuurituotemääritelmän sallimissa rajoissa. Tuet voisivat hyvin olla lainamuotoisia. Kaiken kaikkiaan tulisi pyrkiä Suomeen soveltuvaan ratkaisuun, joka palvelee audiovisuaalisen politiikan muutoskehitystä ja jossa tuetaan lajityyppejä, joiden tukimekanismit tai määrärahat ovat nyt riittämättömät. Tuen ehdot voisivat hyvin olla kokeiluluonteiset, ja niitä tulisi voida tarkastella muutaman vuoden kuluessa uudelleen.

Uusien varojen pilkkominen kahden toimijan jaettavaksi ei vaikuta hallinnollisesti järkevältä. Sekä Suomen elokuvasäätiön että Business Finlandin tukien myöntämisen ehdot ovat pääpiirteissään toimivia. Elokuvasäätiön osalta tuotantotuen maksimisummaa tulisi todennäköisesti korottaa ja tuen lainamuotoisuus tulisi saattaa ehtoihin. Myös valtionavustuksen myöntämisen edellytykset tulisivat uudelleen tarkasteluun. Olennainen lisäys Business Finlandin nykyisiin periaatteisiin olisi, että tämän tuen hakijayhtiön tulee olla kotimainen toimija, jolle jää hankkeesta IP-oi-keuksia, tai vähintään niin, että oikeudet palautuvat hakijayhtiölle tietyn vuosimäärän jälkeen.

Suomen EU:lle notifioiman tukijärjestelmän rajoitukset tulisi huomioida tarkemmissa sisältökriteereissä, koska järjestelmän uudelleen notifiointi on tarpeettoman raskas prosessi. Nykyisin tukea voidaan myöntää sellaisen kulttuurituotteenä pidettävän elokuvan tuotantoon, jakeluun ja käsikirjoittamiseen:

1. joka muodostaa taiteellisen kokonaisuuden
2. jonka sisältö perustuu kulttuuriarvoihin, joiden alkuperä on kulttuuri-identiteetissä; ja
3. johon sisältyy merkittävä luovien tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden panos ja heille maksettavien palkkojen ja palkkioiden osuus tuotantokustannuksista on merkittävä.

Riippumatta siitä, mikä taho valtionavustukset myöntäisi, kyse olisi ministeriöiden työryhmän raportin (s. 45) mukaan todennäköisesti yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (651/2014) 54 artiklan mukaisesta audiovisuaalisia teoksia edistävästä tuesta. Tämä määrittely koskee nykyisin sekä Suomen elokuvasäätiön myöntämiä avustuksia että Business Finlandin myöntämää av-tuotantokannustinmäärärahaa. Määrällisesti uusi tukimalli todennäköisesti mahtuisi Suomen tukiraamin piiriin.

Yhteenveto

Tämän selvityksen perusteella aika vaikuttaisi olevan kypsä AVMS-direktiivin 13 artiklan 2 kohdan mahdollistaman, tilausohjelmapalveluita koskevan investointivelvoitteen toteuttamiselle myös Suomessa. Aiempien selvityksien johtopäätökset, kansainvälisen ja kotimaisen markkinan viimeaikaiset muutokset ja meitä lähimpinä olevien maiden toimeenpanemat päätökset ja toteuttamista lähellä olevat suunnitelmat ovat antaneet osviittaa siitä, mikä olisi Suomelle hyvä ratkaisu.

Vapaan kilpailun salliminen ja kansallisen kulttuurin tukeminen kuuluvat osaksi audiovisuaalista alaa. Viimeisen parin vuoden aikana on nähty, että tosiasiasa kansainvälisiä toimijoita kiinnostaa enemmän Suomi kuluttajamarkkinana kuin kotimaisen sisällön kehittämisen näkökulmasta. Kotimaiset toimijat kokevat kansainvälisen kilpailun voimakkaana, niiden sijoitukset kotimaiseen ja eurooppalaiseen sisältöön ovat mittavia, ja niiden tavoitteena on osaltaan edesauttaa kotimaisen av-alan kansainvälistymistä ja sen tuomien tuottojen kasvua.

Aiemmissä selvityksissä on tuotu esiin haastavia tilannekuvia, joissa Suomi ei toteuttaisi velvoitetta ja muut naapurimaat ottaisivat sen käyttöön. Kokonaisuuden kannalta maksuvelvoitteen asettaminen vaikuttaa nyt aiempaa perustellummalta, ja esimerkiksi nykytilan säilyttäminen vaikuttaisi ainoastaan suomalaisen av-kulttuurin asemaa ja kehittymistä heikentävästi. Tukia koskeva ryhmäpoikkeusasetus ja ja EU:n jäsenvaltioille olennainen subsidiariteettiperiaate antavat oikeuden av-alan valtiontukiin, joiden avulla voidaan kehittää kansallista toimialaa.

Kuvio 2. Mediapalvelumaksun tavoitteet ja vaikutukset

Mediapalvelumaksun tavoitteet ja vaikutukset	
<ul style="list-style-type: none"> • Pienen kielialueen ja kulttuurin saatavuuden vahvistaminen audio-visuaalisissa sisällöissä • Audiovisuaalisen alan kasvun ja kilpailukyvyn lisääminen laatua parantamalla • Kotimaisen av-alan osaamisen kehittäminen • Kotimaisen av-alan kansainvälistymisen edistäminen • Kotimaisten toimijoiden paremmat mahdollisuudet hyödyntää teosten immateriaalioikeuksia • Sisältötuotannon monimuotoisuuden ylläpitäminen 	<ul style="list-style-type: none"> • Investointivelvoitteen kautta kansainväliset toimijat osallistuvat aiempaa enemmän kotimaisten sisältöjen rahoittamiseen • Mediapalvelumaksun arvioitu noin 9 miljoonan euron tuotto vuodessa on merkittävä lisäys alan julkiseen rahoitukseen • Arvioitu kasvuvaikutus kotimaisen audiovisuaalisen alan tuotantojen liiketoiminnan kasvuun noin 20–25 miljoonaa euroa • Noin 10 prosentin lisäkasvu sarjoja ja elokuvia tuottavien yhtiöiden liikevaihtoon • Houkuttelee lisää yksityisiä investointeja toimialalle

Oikeasuhtaisuus ja syrjimättömyys ovat olennaisia maksuvelvoitteen määrittelyä ohjaavia periaatteita. Tämän vuoksi on perusteltua velvoittaa kaikki tilausmaksupalveluita tarjoavat toimijat investoimaan, mutta vapauttaa jo nyt huomattavasti kotimaiseen ja eurooppalaiseen sisältöön investoivat toimijat lisämaksuista. Kun investointivelvoitteen kynnys asetetaan riittävän korkealle ja samaan aikaan vähäisempiä investointeja kompensoiva maksu huomattavasti alemmalle tasolle, sekä oikeasuhtaisuus että syrjimättömyys toteutuvat.

Kaikkien investointeja tekevien tilausohjelmalveluiden ja tulevaan rahastoon maksuja maksavien toimijoiden tulisi voida myös välillisesti hyötyä rahastosta. Toimijoiden ohjelmistopainotuksien tulee vaikuttaa rahaston sääntöihin. Rahoituksen lainamuotoisuutta tulee harkita. Rahoituksen tulisi olla toimiva instrumentti ja myös yhteensopiva muiden rahoituslähteiden kanssa.

Rahaston päätavoitteen tulisi olla sisältöjen kansainvälistymisen tukeminen, jolloin esimerkiksi tuotantorahoituksen edellytyksenä olisi riittävä kansainvälinen rahoitus. Pääosa varoista tulisi allokoida tuotantorahoitukseen. Rahaston kautta voidaan

tukea vain sisältöjä, joiden jakeluoikeudet vähintään osittain jäävät tai vaihtoehtoisesti määräajan kuluttua palautuvat tuottajalle. Näin vahvistetaan muiden maiden tavoin IP-omistuksen säilymistä kotimaassa.

Uusi rahoitusmalli olisi lisä nykyisiin Suomen elokuvasäätiön ja Business Finlandin tarjoamiin rahoituksiin. Sinällään rahoitusta lopulta myöntävä taho voi olla kumpi vaan. Eurooppalaisessa keskustelussa on oltu jonkin verran huolissaan siitä, että AVMS-direktiivin mahdollistamat uudet rahoitukset voivat vaikuttaa vähentävästi jo olemassa oleviin tukimuotoihin. Tämän asian suhteen Suomessa on oltava johdonmukaisia ja rehellisiä – suomalainen julkinen rahoitus on jo tällä hetkellä naapurimaita pienempää. Suomen audiovisuaalista tukipolitiikkaa on pystyttävä kehittämään kokonaisuutena.

Toteutettavaksi esitettävän mallin arvioin generoivan vuositasolla noin 9 miljoonaa euroa maksuja. On mahdollista, että sen seurauksena jotkut toimijat lisäävät suoria investointejaan suomalaisiin tuotantoihin, koska tämä vähentäisi niiden osalta maksun suuruutta. Tämäkään ei olisi kielteistä. Toisaalta on myös mahdollista, että tilausohjelmopalveluita ja yksityisiä investointeja kiinnostaa osarahoittajana toimiminen, kun maksut ovat yksi houkutteleva lisälähde yksittäiselle tuotannolle. Kumpikin vaihtoehto lisää suomalaisten oikeudenomistajien tuottaminen tuotantojen määrää.

Mallin tuottamaa hyötyä kotimaisen audiovisuaalisen alan tuotantojen liike-toiminnan kasvulle pystyy parhaiten arvioimaan Business Finlandin kannustimen vaikuttavuusselvityksien kautta. Niiden mukaan kotimaisiin tuotantoihin kohdistunut noin 6 miljoonan euron kannustin sai aikaan 18 miljoonan euron osatuotantorahoituksen. Tähän perustuen rahaston aiheuttama kasvuvaikutus voisi olla 20–25 miljoonaa euroa vuosittain. Tämä tarkoittaisi noin 10 prosentin lisäkasvua sarjoja ja elokuvia tuottavien yhtiöiden liikevaihtoon.

Lähteet

- Bisson, Guy (2024) Market changes, market challenges: Global entertainment and the market for drama in 2024 and beyond. Ampere Analysis.
- Blaney, Martin (2024) German industry divided on plans to restructure film funding, introduce streamer levy. <https://www.screendaily.com/news/german-industry-divided-on-plans-to-restructure-film-funding-introduce-streamer-levy/5190798.article> (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Brun, Lena (2024) Television katselu Suomessa 2023. Finnpanel. https://www.finnpanel.fi/lataukset/tv_vuosi_2024.pdf (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Calnan, Ellie (2024) Global box office rose 30.5 % in 2023. <https://www.screendaily.com/news/global-box-office-rose-305-in-2023-still-down-on-pre-pandemic-levels/5189126.article> (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Eskillson, Tomas (2023) All that is solid melts into air. Public Film Funding at a Crossroads. Film I Väst.
- Foged Terese (2024) [DK] Danish Act on Cultural Contribution stipulating a 2 % revenue payment for VOD service providers, plus an additional 3 % if investment in new Danish content is below 5 % IRIS 2024-2:1/22 IRIS Merlin (coe.int) (linkki tarkastettu 5.3.2024)
- Høring over udkast til forslag til lov om visse medietjenesteudbyderes bidrag til fremme av dansk kultur (Kulturbidragsloven) (2024) <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/67784> (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Høringsnotat om endringer i kringkastingsloven, kringkastingsforskriften mv. Forslag til gjennomføring av direktiv (EU) 2018/1808 om audiovisuelle medietjenester (2022) <https://www.regjeringen.no/contentassets/2c-066daac056482d9718b3b9dd36d2f9/horingsnotat-gjennomforing-av-endringdirektiv-til-amt-direktivet-mv.pdf> (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Keinonen, Heidi; Vermilä, Eerika (2021) Hanke scripted ja non-scripted -sarjojen julkisen rahoituksen ja tuki-instrumenttien lisäämiseksi. Medialogi Oy.
- Keinonen, Heidi; Vermilä, Eerika (2023) Selvitys tilausohjelmapalveluille asetettavan maksuvelvoitteen toteuttamisvaihtoehtojen mahdollisista vaikutuksista Suomessa. Opetus- ja kulttuuriministeriö.
- Kemppinen, Petri (2020) Selvitys kotimaisen audiovisuaalisen sisällöntuotannon rahoitus pohjan vahvistamisen uusista mahdollisuuksista. Opetusministeriö.
- Kemppinen, Petri (2021) Examining the European and Nordic Transposition of AVMSD Article 13 (2). Film I Skåne, Film I Väst, SVT & Swedish Film Institute.

- Lacourt, Amélie; Munch, Eric; Radel-Cormann, Justine (2023) AVMS Digest. The Promotion of European Works. European Audiovisual Observatory.
- Meza, Ed (2024) Germany's Film Funding Reform Set to Boost Industry With Tax Incentive Industry <https://variety.com/2024/film/global/germany-film-funding-tax-incentive-constantin-leonine-1235891479/> (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Määttänen, Juuso (2024) Kyllä tämä on kriisi. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000010141320.html> (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Pollet, Mathieu; Haeck, Pieter (2024) Flanders shakes down TikTok, Instagram to fund local films and series <https://www.politico.eu/article/tiktok-instagram-youtube-flanders-belgium-pay-local-media-content-benjamin-dalle/> (linkki tarkastettu 5.3.2024)
- Reform der Filmförderung auf einem Blick (2024) https://www.kulturstaatsministerin.de/SharedDocs/Downloads/DE/2024/2024-02-13-pressematerialien-reform-der-filmfoerderung.pdf?__blob=publicationFile&v=3 (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Suomen elokuvasäätiön toimintakertomus 2022.
- Tarjanne, Petra (2023) Av-alan kasvusopimus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:33.
- Tilastokeskus (2024) Audiovisuaalinen mediamarkkina Suomessa. https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/joukkoviestintatilasto/html/suom0000.htm. (linkki tarkastettu 24.2.2024)
- Tilausohjelmalveluiden investointivelvoitteet Suomessa – mahdolliset toteuttamismallit ja niiden vaikutukset (2023) Työryhmän raportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:6
- Vahva ja välittävä Suomi (2023) Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023. Valtioneuvoston julkaisuja 2023:58.

Haastattelut

Doreen Boonekamp, konsultti, Hollannin elokuvainstituutti

Lena Brun, Finnpanel

Iina Eloranta ja Suvi Aherto, MTV3

Ani Korpela, Elisa Viihde

Laura Kuulasmaa, APFI

Claus Ladegaard, Tanskan elokuvainstituutti

Roope Lehtinen, Firemonkey

Eric Munch ja Gilles Fontaine, Euroopan audiovisuaalinen observatorio

Lars Petter Øyen, Norjan kulttuuriministeriö

Lasse Saarinen, Suomen elokuvasäätiö

Ulla Simonen, AVEK

Petra Tarjanne, työ- ja elinkeinoministeriö

Marcus Wikström, Ville Toivonen ja Jenni Nummela, Sanoma Media

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-759-8 PDF